

daaraan gebonden zijn, zullen verdere onderzoekingen moeten leeren. Ik besluit met dank te brengen aan den Heer en Mevr. Westenbergh voor hunne bijdrage tot de kennis dezer zwambewoners.

J. C. H. DE MEIJERE.

Tinodes pallidula McL. in Nederland gevonden.

Onder zeer ongunstige weersomstandigheden heb ik in den zomer van 1938 een week in Winterswijk doorgebracht. Ik logeerde aan de Zuidzijde van het stadje in een hotel, dat aan de „Groote beek” gelegen is, ongeveer bij het begin van het landschap „het Woold”.

Ten gevolge van den aanhoudenden regen kwam bijna niets van verre tochten en met uitzondering van één excursie naar het Korenburger Veen, bleef ik dan ook in de naaste omgeving van het hotel. De oevers van de beek, die vlak langs het huis en zelfs door den tuin van het hotel stroomde, waren mijn belangrijkste vangterrein. Bij het hotel behoort ook een oude watermolen, die de energie levert voor de benodigde electriciteit en tegen den dam, die daar ter plaatse het water tot een vijver opstuwt, ving ik menig schietmotje.

Na een paar dagen ontdekte ik bij het aansteken van den buit van dien morgen een Trichopteron, dat ik bij het vangen voor een *Lype* gehouden had, maar dat nu veel lichter van kleur bleek te zijn. Als eenig determineerwerk had ik G. Ulmer: Die Süßwasserfauna Deutschlands, Heft 5/6 Trichoptera 1909 meegenomen en onmiddellijk vond ik met behulp hiervan met een *Tinodes* te doen te hebben. Het was mij echter onmogelijk ter plaatse de soort te bepalen. In ieder geval kon het niet *T. waeneri* L., die ik goed kende, zijn en het was dus zaak zoo veel mogelijk materiaal te verzamelen. Bij mijn vangsten der vorige dagen was er geen en daar ik mij herinnerde het kleine diertje bij den molen gevangen te hebben, ging ik daar nog eens op onderzoek uit. Ik bemerkte nu eerst, dat zich langs twee zijden van het oude gebouwtje een balkon uitstreckte, dat bijna tot aan het waterrad reikte. Hier vond ik onmiddellijk de soort terug, zittend tegen den muur en vliegend langs het waterrad en het balkon. Ik had er al spoedig een stuk of zes en ving hier vervolgens dagelijks eenige malen een paar exemplaren, zoodat ik er in totaal een paar dozijn bemachtigde.

Ook de verdere omgeving heb ik nog zeer nauwkeurig onderzocht, maar reeds op enkele meters afstand van het waterrad was de soort verdwenen. De eenige soort, die verder in de omgeving voorkwam en op het diertje in kwestie geleek, behoorde tot het genus *Lype*. Ik vermoedde, dat de larve tegen den muur zou leven in de zône, die steeds door het opspattende water nat gehouden wordt, maar tot mijn spijt heb ik

geen kans gezien zoo dicht bij dit gedeelte van den muur te komen, dat ik dit kon onderzoeken.

Mijn eerste werk na thuiskomst was natuurlijk de determinatie van deze *Tinodes*. Met behulp van R. Mc Lachlan's : A monographic Revision and Synopsis of the Trichoptera of the European Fauna 1874-1880 bleek al spoedig, dat wij met een voor de Nederlandsche fauna nieuwe soort : *Tinodes pallidula* McL. te doen hebben. Dat het mij niet gelukte, dit met Ulmer's uitstekende determineerwerk vast te stellen, komt omdat toevallig bij deze soort de teekening van de genitaliën van het mannetje zeer slecht is.

Dr. W. Döhler, met wien ik hierover correspondeerde, maakt mij er op attent, dat de figuur van Ulmer (No. 88 op blz. 57) overgenomen is uit F. Klapalek : Die Morphologie der Genitalsegmente und Anhänge bei Trichopteren (Bull. intern. Acad. Sci. Bohême VIII. 1903) nl. fig. 3 van Pl. II. Dat Klapalek echter wel degelijk deze soort voor zich had, blijkt uit zijn fig. 4 op dezelfde plaat. Dr. Döhler bezit een exemplaar, waarbij de „Genitalfuss” kort voorbij het midden naar de kopzijde is omgeknikt. Hij schrijft hierover : „So kommt ein Bild zustande, dass der Klapalek-Ulmerschen Fig. ähnlich ist”. Ik kan de mededeeling van Dr. Döhler, voor zoover deze de gelijkenis der beide figuren betreft, volkomen bevestigen.

Er zijn nu drie soorten van het geslacht *Tinodes* uit Nederland bekend : behalve de hier behandelde soort nog *T. waeneri* L. en *T. assimilis* McL. De laatstgenoemde soort werd eerst in 1936 door Dr. D. C. Geyskes in Nederland ontdekt.

Het is niet onmogelijk, dat van dit soortenrijke genus, dat over de geheele wereld verspreid is, nog één of meer soorten in ons land gevonden zullen worden. Zij zijn bijna alle zeer klein ; bovendien blijkt ook nu weer, dat het voorkomen dezer dieren vaak aan zeer bepaalde omstandigheden gebonden is, waardoor de vindplaats slechts weinig uitgestrekt is, zoodat hier of daar gemakkelijk een soort over het hoofd gezien kan zijn.

In het Korenburger Veen deed ik nog een merkwaardige ontdekking. Slechts op één plaats vond ik hier schietmotten nl. langs een zeer lange rechte sloot, die van af de brug aan den ingang rechts af het natuurmonument ingaat. De eenige soort, die ik ving — er vloog nog een *Leptocerus* spec., die ik niet te pakken kreeg — was *Nannophryganea minor* Curt. Ik heb deze soort reeds op verschillende plaatsen in Nederland gevangen, echter altijd slechts één exemplaar, mogelijk doordat ik niet op het hoogtepunt van den vliegtijd ter plaatse was. Langs de bewuste sloot in het Korenburger Veen nu waren ze ontelbaar. Zij zaten tegen de boomen, die hier langs het water staan — soms drie of vier stuks op één stam —

en tusschen het gras. Dit massaal optreden, dat bij verschillende Leptoceridae en Hydropsychidae een gewoon verschijnsel is, werd voor zoover mij bekend, bij deze soort nog niet waargenomen.

F. C. J. FISCHER.

Bibliographische Bijdrage VIII.

Dr. J. Th. O u d e m a n s : „*De Nederlandsche Insecten*”. pp. I—XV; 1—836; fig. 1—427; Pl. I—XXXVIII. Uitgave M a r t i n u s N i j h o f f, 's Gravenhage; 1900.

Nu binnenkort een nieuwe omgewerkte uitgave verschijnen zal van het boek van Dr. J. Th. O u d e m a n s „*De Nederlandsche Insecten*”, uitgave Martinus Nijhoff, 's Gravenhage, 1900, mogen eenige gegevens over de eerste uitgave vastgelegd worden.

In de eerste plaats dient geconstateerd, dat de exemplaren met op het titelblad Zutphen W. J. Thieme & Cie, zonder jaartal, in geen deele als een tweede uitgaaf aangemerkt kunnen worden. Het is eenvoudig de oude uitgaaf van een nieuw titelblad voorzien. Dit op de markt brengen van het restant van het fonds geschiedde in 1908.

Het boek, zooals het door Nijhoff uitgegeven werd, verscheen in 15 afleveringen, in de jaren 1896 tot 1899, zoodat het jaartal 1900 onjuist zou zijn, tenzij omgekeerd, het op de aflevering 15 gedrukte jaartal 1899 eigenlijk 1900 moet zijn, waarop ik nader terugkom.

Dit verklaart, waardoor sommige aanhalingen uit het boek reeds jaren voor 1900 verschenen zijn. Voor hen die faunistisch werken kan dit van belang zijn, vandaar dat hieronder een overzicht van den inhoud der afleveringen gegeven wordt. Deze gegevens zijn ontleend aan een exemplaar, nog in de oorspronkelijke afleveringsomslagen; terwijl eenige verdere aanduidingen te vinden zijn in de Verslagen der Zomervergaderingen van de Ned. Ent. Ver. in de jaren 1897, Verslag p. 34 („reeds verscheidene afleveringen”); 1898, Verslag p. 44—45 („aflevering 8 juist uitgegeven”); 1899, Verslag p. 41 („Sedert mijn laatste verslag verschenen de afleveringen 9—11”); 1900, Verslag p. 34 („van het werk van Dr. J. Th. Oudemans over de *Nederlandsche Insecten* is de laatste afleveringen ter perse”).

Deze uitingen zijn van den toenmaligen president der Vereeniging P. C. T. S n e l l e n. De laatste uiting, gedaan op 9 Juni 1900, bewijst dunkt mij, dat inderdaad aflevering 15 niet in 1899 maar in 1900 verschenen is.

Verder vindt men nog in het Tijdschrift voor Entomologie, Deel XL, 1897 een boekbespreking van de eerste drie afle-